



УДК 338.22+334(477)

АНАЛІЗ НЕОБХІДНОСТІ ДЕРЕГУЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Михайлина Фаріон; Віктор Мацько

Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна

Резюме. Дерегуляція є основою для створення національної бізнес-моделі, яка повинна бути близькою до європейських. Бізнес-клімат в Україні тривалий час характеризувався нестійкою позицією, яка не давала можливості розвиватися національній економіці. Інвестори та підприємці, за період становлення незалежності, відзначають циклічний характер рівня сприятливості для ведення бізнесу, тобто більшість державних регуляторів виправдали свою доречність, проте багато з них є малоєфективними, або не доречними. Неможливість прозорості ведення бізнесу призвела до скорочення кількості бізнес-одиниць, а також інвестиційних ресурсів. Створення сприятливого інвестиційного клімату є основним завданням та об'єктом дослідження багатьох наукових праць. Прозорість ринку, мінімізація регуляторних бар'єрів та дій контролюючих органів, а також справедливі правила для організації та ведення бізнесу можуть кардинально змінити середовище для здійснення підприємницької діяльності. Не зважаючи на ставлення до України іноземними інвесторами як до країни зі значними бізнес-перспективами, рівень залучення зовнішніх інвестицій залишається досить низьким. Теоретично припускається, що з вигідним географічним положенням, індустріальною базою та значними земельними ресурсами Україна до цього часу могла потроїти капітал за умов існування сприятливої першопочаткової моделі регулювання ведення бізнесу. Аграрна та енергетична галузь могли б стати домінуючими в залученні зовнішнього капіталу. Проте останні роки показали значне скорочення іноземних інвестицій в економіку України, а основними бізнес-гравцями на національному ринку залишаються торгівля, частково промисловість та будівництво, які також працюють на незначному рівні прибутковості. Поточний стан економіки доводить, що ці сектори не можуть значно вплинути на її розвиток у перспективі. Отже, пошуки можливих шляхів покращення бізнес-середовища, де ключовим індикатором виступає дерегуляція бізнес-процесів, залишаються актуальними та повинні стати базою для проведення економічної реформи, без якої Україна не зможе стати висококонкурентною державою, а, отже, економічна невизначеність і надалі буде негативно впливати на її розвиток.

Ключові слова: бізнес-процеси, дерегуляція, фінансові можливості, регуляторний вплив, інвестиційні ресурси, бізнес-середовище, реформа.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.03.111

Отримано 14.05.2021

UDC 338.22+334(477)

THE NECESSITY OF EVALUATION OF DEREGULATION PROCESSES IN BUSINESS ENVIRONMENT OF UKRAINE CONSIDERING THE WORLD PRACTICE

Mykhailyna Farion; Viktor Matsko

West Ukrainian National University, Ukraine, Ternopil

Summary. Deregulation is the basis for creating a national business model that should be close to European ones. Business climate in Ukraine has been characterized by unstable position that did not give opportunities to develop the national economy. Investors and entrepreneurs, during the period of independence, have noticed the cyclical character of the supporting level for doing business, it means that most state regulators

justified their relevance, but many of them are ineffective, or are not relevant. The impossibility of business transparency has led to the reduction in the number of business units, as well as investment resources. The creation of favorable investment climate is the main task and object of the investigation for many scientific works. Transparency of the market, minimization of regulatory barriers and control bodies, as well as fair rules for organizing and doing business, can radically change the environment for business. Despite the attitude to Ukraine by foreign investors as for the country with significant business prospects, the level of foreign investment attraction remains low. Theoretically, it is assumed that with advantageous geographical provisions, industrial base and significant land resources, Ukraine has been able to triple capital in the conditions of existence of the favorable primary model of business management. The agrarian and energy industries could become dominant in attracting external capital. However, the recent years showed the significant reduction in foreign investment in the economy of Ukraine, and business players on the national market are trading, partially industry and construction, which also work at a small level of profitability, and the current economy state proves that these sectors cannot significantly effect on its development in perspective. Thus, searching for possible ways to improve the business environment, where the key indicator is the deregulation of business processes, remain relevant and should become the basis for economic reform without which Ukraine will not be able to become a highly competitive state, and therefore economic uncertainty will continue to affect its development negatively.

Key words: *business processes, deregulation, financial opportunities, regulatory impact, investment resources, business environment, reform.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.03.111

Received 14.05.2021

Постановка проблеми. Деретуляція бізнесу є новим, мало притаманним для національної економіки явищем, яке взаємопов'язано з трансформаційними процесами бізнес-середовища. Оригінальне визначення слова «deregulation» є більш звужене, ніж це притаманно використовувати для описування економічних процесів: «зменшення, або обмеження впливу уряду на діяльність певної галузі з метою створення вищого рівня конкуренції між учасниками...» [1]. Одночасно, дерегуляція в бізнесі відноситься до загальноекономічної тенденції зменшення впливу уряду на всі галузі. Історично навіть сформувалися групи прихильників та опонентів даного процесу. Останні намагаються довести, що надмірне регулювання бізнесу спричиняє зменшення інвестиційних можливостей, скорочення стимулів для ведення бізнесу, приносить більше шкоди, ніж користі. Прихильники дерегуляції бізнесу наголошують, що регуляторні методи дієві у випадку, коли бізнес за ринкових умов не може самостійно функціонувати через ряд факторів, таких, як фінансова чи економічна кризи, політична нестабільність, зростання тіньової економіки (особливо в країнах із перехідною економікою, де цільовий напрям спрямовується на міжнародний ринок), проте дії повинні бути спрямовані на підтримку та допомогу бізнесу, а не на обмеження його діяльності та розвитку. Юридичною термінологією дерегуляція – це перегляд існуючого законодавства, скасування та вилучення з бази законів, постанов та актів, які негативно впливають на ведення бізнесу [2]. В Україні процеси дерегуляції є занадто поверхневими, відносяться до всього бізнесу і не мають суттєвого впливу на стан підприємництва та не спричиняють позитивного результату, оскільки не окреслюють чіткої сфери дії, не враховують маржинальність наслідкових результатів та є відносними, оскільки без додаткового вивчення економічного стану та зусиль, спрямованих на їхнє покращення, вони спричиняють тільки короткотерміновий ефект, який з коротким періодом часу гальмується сукупністю інших негативних факторів дії на стан економіки в цілому. Організаційні основи дерегуляції підприємницької діяльності в Україні також є тільки частково сформованими через відсутність досвіду в даному напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дерегуляції в бізнесі завжди були актуальними серед тематики наукових досліджень. Теоретично доведено, що більшість наукових груп поділяють загальнонаукову позитивність даного процесу, серед яких певна кількість науковців наголошують на швидкий економічний ефект та стабілізуючу роль, а також на галузеву «реабілітацію» після економічних та фінансових

криз. Багато закордонних наукових досліджень внесли значну лепту в загальний розвиток методики аналізу необхідності проведення дерегуляції в конкретній сфері економіки, до яких можна віднести праці П. Бойса, (P. Boyse), Дж. Брауна (J. H. Brown), Р. Д. Воглі (R. DeVogli), К. Донго (K. Dongho), Д. Картера (D. Carter), Дж. Е. МакНалті (J. E. McNulty), А. Мітал (A. Mittal), Б. Д. Філіпса (B. D. Phillips). Значна кількість наукових праць та досліджень в іноземній практиці стосовно дерегуляції окремих галузей пояснюється залученням багатьох країн у даний процес.

Дерегуляція бізнесу в Україні проводиться дуже повільно, не зважаючи на її гостру необхідність, оскільки Україна за даними індикаторів легкості ведення бізнесу посідає одну із неперспективних позицій в Європі. Незначна кількість праць вітчизняних авторів, пов'язаних зі скасуванням або обмеженням державного регулювання бізнесу в Україні оправдується фактичною відсутністю даних процесів протягом багатьох років незалежності держави. Спроба скасування окремих бар'єрів у регулюванні ведення підприємницької діяльності не може вважатися ефективним заходом дерегуляції, оскільки вони не дали очікуваного результату. Хоча, певні наукові дослідження були зроблені вітчизняними науковцями, які намагалися довести необхідність скасування окремих державних регулювань, які мають несприятливий вплив на бізнес. Сучасні тенденції та напрямки дерегуляції підприємницької діяльності на економічному та законодавчому рівнях описані в працях О. Бесєдіної, Я. Бережного, Л. Глущенко, З. Варналій, Т. Васильців, Т. Голікова, О. Крайник, Н. Левченко, О. Лесько, В. Ляшенко, В. Мельник, Т. Мещерякової, О. Ніпіаліді-Іщик. Безліч питань дерегуляції бізнесу є відкритими для наукових досліджень. Особливо актуальною є проблема формування державної дерегулятивної політики, а також механізм формування дерегулятивних заходів на основі аналізу стану внутрішнього бізнес-середовища.

Метою дослідження є визначення необхідності дерегуляції підприємницької діяльності в Україні у порівнянні з результатами світової практики.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: встановити характерні особливості дерегуляції, розмежувати позитивні та негативні наслідки змін після впровадження політики дерегуляції, проаналізувати стан регулювання національного бізнесу, а також встановити рівень необхідності застосування лібералізаційних змін для стабілізації та підвищення конкурентної привабливості бізнес-середовища в Україні.

Виклад основного матеріалу. В іноземній практиці відзначено ряд дерегуляційних процесів, які суттєво вплинули на загальноекономічний стан та мали значний позитивний ефект. Дерегуляція повітряного транспорту США в 1978 р. сприяла позитивному ефекту в цій галузі. До цього процесу приєдналася Європа, частково запроваджуючи дерегуляційні процеси в 1987–1997 роках. Основними причинами дерегуляції авіаційних перевезень стали превенція монополізація галузі, цінової дискримінації та збільшення кількості перевезення. США відзначилися м'якими дерегуляційними заходами, які дали швидкий ефект. Водночас Європа обрала помірний шлях допомоги галузі, більш методологічний та поступовий ефект також був сповільнений, проте завдяки ньому галузь стала лібералізованою. Під дерегуляційний процес потрапили ціни, місця розташування та навіть повітряний простір, опоненти дерегуляції припускали погіршення якості надання послуг, проте їхні побоювання не виправдалися [2]. Результатами дерегуляційних заходів стали: зниження цін на перевезення, зросла кількість постійних клієнтів (пасажирів), спектр надання послуг (кількість рейсів та напрямків) також розширився. До прикладу, кількість пасажирів країн Європейського Союзу у 2015 р. зросла майже в тричі у порівнянні з 1993 р. (360–918 мільйонів)[3].

Корея, де авіакомпанії мали дуополістичну структуру, також провела дерегуляцію в галузі. Дві корейські компанії довго володіли основними міжнародними напрямками,

вони контролювали цінову політику, а, отже, ціни були досить високими (високі цінові тарифи зберігалися протягом тривалого часу). Завдяки контролю уряду нові компанії не могли вільно ввійти на ринок, відповідно дешевих авіаліній (lowcost) не існувало. Тільки в 2004 р. відбулося впровадження першого лоукосту. Кількість клієнтів почала повільно зростати аж до 2008 р., коли уряд вирішив провести дерегуляцію галузі. Після лібералізаційних заходів кількість перевезень та пасажирів різко зросли, в основному на внутрішньому ринку. Колишні компанії почали вести нечесну конкурентну боротьбу, яка негативно вплинула на діяльність нових конкурентів, і навіть не зважаючи на значні штрафні урядові санкції, застосовані до них, кількість авіакомпаній зростала повільно, оскільки вони не могли проникнути на міжнародні ринки, а тільки оперувати на внутрішніх [6].

Банківська система є найбільш вразливою до зміни економічного стану. Цей факт є доказовим не тільки в країнах з повільним розвитком економіки, але й у високо розвинених країнах. Держави почали дерегуляцію у банківській сфері з метою зростання конкурентних переваг у наданні фінансових послуг. Початок дерегуляційних процесів у банківській сфері розпочався у 1970 р. Зниження бар'єрів для вступу на національні ринки іноземних банків, створення нових вітчизняних банків та небанківських фінансових посередників, скорочення державної власності в цій сфері спричинили позитивний ефект дерегуляції. Дерегуляція в банківській сфері має ще назву «фінансова дерегуляція». Проте останнє визначення є значно ширшим на міжнародному фінансовому ринку. Даний економічний захід може мати довготривалу або короткострокову в часі, але періодичну дію. З часів Великої депресії в США відбулося кілька заходів дерегуляції банківської системи, які довели свою ефективність. Д. Трамп у передвиборчій програмі також спрогнозував необхідність продовження процесів дерегуляції банківського сектора [4]. Арабська банківська система, починаючи з 2001 року, також почала лібералізацію діяльності та зазнала дерегуляційних заходів. Результатами стали: імплементація ефективнішої організаційної структури, розвиток ІТ, прийняття більш передової системи ризик-менеджменту, збільшення переліку послуг, скасування цінового та кількісного контролю, а також обмеження валютного контролю. Завдяки реформі збільшилася ефективність та продуктивність банківського сектора, зріс рівень конкурентоспроможності на міжнародному ринку та стабілізувався стан внутрішніх фінансових ринків [5].

Дерегуляція переважно впроваджується в сферу, яка найбільше може постраждати від фінансової чи економічної кризи. У 2007 р. ціни на продукти в світі почали різко зростати, зокрема зросли на пшеницю, рис, відповідно зросли майже в два з половиною рази. Подібна ситуація склалася й з іншими продовольчими цінами – на м'ясо, інші зернові та олію. Зростання цін найбільше спостерігалось в країнах з низьким розвитком економіки та продуктовим дефіцитом. Навіть імпорт продуктів розвинених країн значно зріс, до 56% в 2007–2008 рр. у порівнянні із 37% у 2006 р. [6]. Криза 2008 р. могла стати причиною поширення голоду в світі. Через цю ситуацію почалися страйки та протести в багатьох країнах Північної Америки, Європи та Азії. До 2011 р. поступово впроваджувалися певні дерегуляційні заходи, які стабілізували цінову політику в продовольчій галузі та сільському господарстві.

Дерегуляція в медицині є чи не найважливішим пріоритетом будь-якого уряду. Медичні реформи проводяться щорічно. Проте висока ефективність медицини спостерігається тільки в окремих країнах. Водночас, останні події довели, що дана галузь потребує негайних змін. Заходи дерегуляції впроваджувалися тільки в окремих країнах. Остання значна дерегуляція в охороні здоров'я США відбулася за часів управління Рейгана, коли вона призвела до того, що центральне відомство охорони здоров'я переклало фінансові ризики на лікарні та медичні установи, що в кінцевому підсумку призвело до значного зростання цін на медичне обслуговування. Дерегуляція в інших країнах також призвела до часткового, але суттєвого зростання цін на медичні послуги. Фахівці медичної сфери

наголошують, що медицина потребує помірних та заснованих на аналітичних та прогнозних даних заходів дерегуляції, які допоможуть підтримувати належний рівень конкуренції на ринку, водночас сприяти розвитку медичних досліджень, не створюючи при цьому жодних перешкод, а також постійно проводити контроль якості ліків і медичних послуг. Висока якість ліків і медичних послуг повинна завжди бути прерогативою навіть у країнах, які практикують дерегуляцію національного бізнесу й мінімально контролюють підприємницьку діяльність. У результаті дерегуляції медичної сфери в Європі багато лікарняних закладів керуються приватними компаніями, в деяких країнах надано місцеву фінансову та управлінську автономію на медичні послуги. Реформи дерегуляції медичної сфери пройшли в Франції, Італії, Литві, Німеччині, Чехії та Фінляндії.

Прихильники дерегуляції стверджують, що поступовий економічний розвиток сам провокує потребу в дерегуляції бізнесу, взаємодія компаній на зовнішньому ринку вимагає посилення рівня конкуренції на внутрішньому ринку з метою покращення якості товарів та надання послуг. Теоретично монополістична структура галузі не може довго існувати за умов, якщо суміжні галузі мають інші структурні форми, оскільки покупці, засновуючись на власному досвіді, завжди прагнуть мати вибір, тобто вибирати, що купувати. Отже, з часом виникає необхідність принаймні частково впроваджувати урядову політику дерегуляції бізнесу з метою послаблення галузевих та дозвільних бар'єрів. Як результат, у світовій практиці розрізняють декілька форм дерегуляції бізнесу (Fig. 1), які мають безліч переваг, а також ряд недоліків.

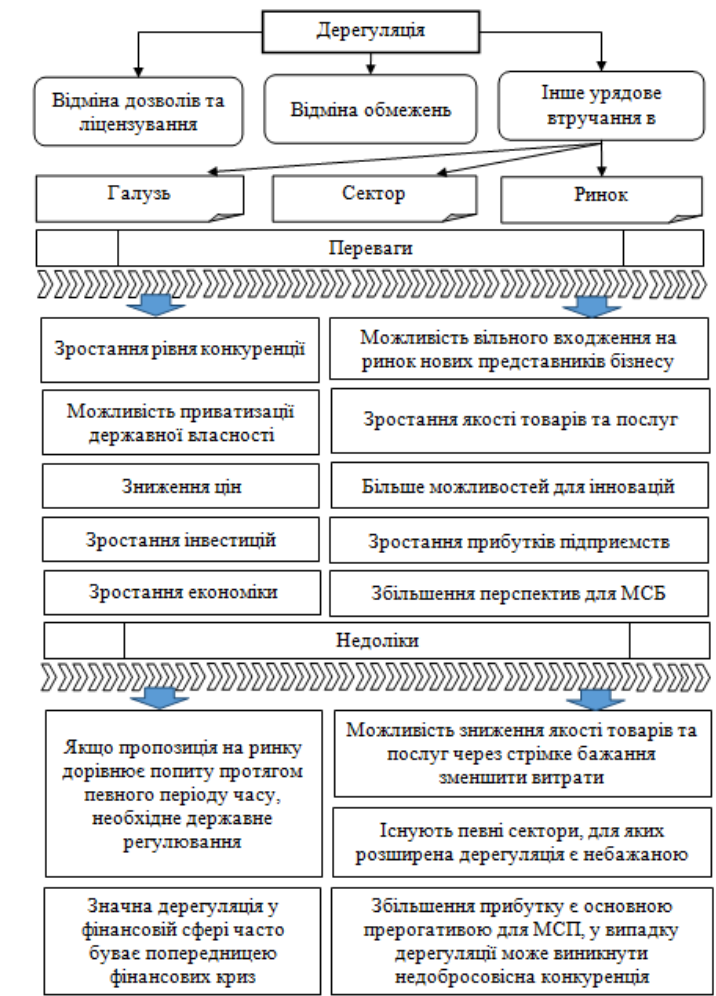


Рисунок 1. Дерегуляція бізнесу: переваги та недоліки
Figure 1. Deregulation in business: advantages and disadvantages

Значна дерегуляція є небажаною в секторах, які надають стратегічно важливі послуги для населення, наприклад, газопостачання, водопостачання та електропостачання. Якість послуг та ціновий спектр цих галузей повинні контролюватися державою. Тобто, дерегуляція та державне регулювання повинні бути зваженими, враховуючи особливості національної економіки, специфіку бізнес-середовища, кількість суб'єктів господарювання на національному ринку, обсяг їхньої діяльності, готовність та планові перспективи виходу на міжнародні ринки. Також необхідно врахувати рівень дерегуляції – галузеву, ринкову чи на рівні певного сектора економіки.

Необхідність дерегуляції бізнесу в Україні. Не зважаючи на поступовий розвиток економіки країни, бізнес не має достатньої самостійності, оскільки політика регулювання розроблялася після проголошення незалежності з урахуванням практики державного володіння сфери виробництва в минулому. Саме цей фактор значно вплинув на можливості розвитку нових форм підприємницької діяльності та на ефективність формування інвестиційного середовища в цілому. Україна займає провідну позицію за кількістю природних ресурсів та робочого потенціалу в Європі. Проте багато міжнародних науковців, дослідників, а також практиків відзначають значні перешкоди та бар'єри ведення бізнесу в Україні. Аналогічно, ця позиція підтримується й національними виробниками та провайдером послуг. Вони також наголошують на необхідності стабільного розвитку великого, малого, а головне середнього бізнесу, створення конкурентоспроможного середовища, адже від них залежить добробут суспільства. Діловий клімат є базисом створення довготермінових взаємовідносин з іноземними інвесторами. Для них найважливішими є часові рамки реєстрації та створення суб'єкта підприємницької діяльності, відсутність місцевих «перешкод», а також надмірного державного правового регулювання. Офіційні процедури для підприємців забирають багато часу, а також можуть принести додаткові витрати. Так, дозвільні процедури, наприклад оформлення земельної ділянки під об'єкт нерухомості або отримання дозволу на будівництво останніми роками займали термін від 68 до 225 днів, причому в різних областях різні терміни [8]. У світовій практиці розроблено кілька показників, які характеризують легкість ведення бізнесу. Найбільш значущим показником є Doing Business, який показує рейтинг простоти ведення підприємницької діяльності, дозволяє визначити якість правил регулювання підприємницької діяльності, що підвищують чи обмежують ділову активність [9]. Показники даного рейтингу для України (рис. 2) показують позитивну тенденцію в створенні сприятливого бізнес-середовища за останні роки.



Рисунок 2. Показники рейтингу легкості ведення бізнесу в Україні, 2015–2020 рр.

Figure 2. Indicators of Doing Business in Ukraine, 2015–2020 [10; 11; 12]

До 2010 року позиція України в цьому рейтингу була досить низькою, що спричинило погіршення інвестиційної привабливості та низький рівень залучення іноземних інвестицій. Проте після 2015 р. Україна значно покращила показники рейтингу, частково через проведення заходів «пом'якшення» державної політики регулювання підприємницької діяльності. Найвищого показника було досягнуто в 2020 р. – 64 місце в світовому рейтингу. Дані рис. 3 доводять, що уряд країни доклав значні зусилля для сприяння покращення бізнес-середовища та інвестиційного клімату.

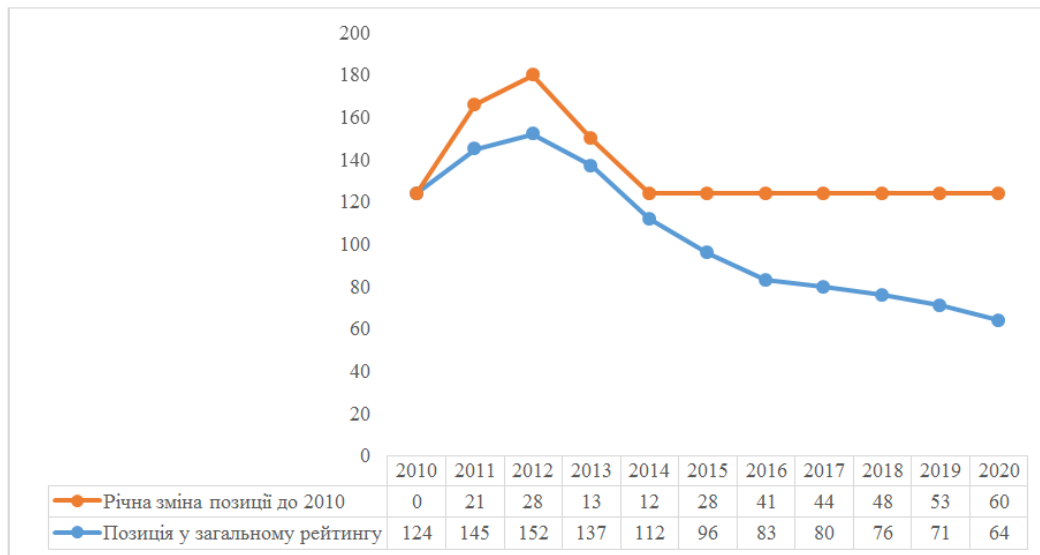


Рисунок 3. Позиція у загальному рейтингу легкості ведення бізнесу в Україні, 2010–2020 рр., та річна зміна позиції до 2010 [13]

Figure 3. Position in general rating of Doing Business in Ukraine, 2010–2020 and annual change of position up to 2020 [13]

Іншим, не менше важливим показником стану ведення бізнесу в Україні є обсяг залучення іноземних інвестицій в економіку країни, який також показує, чи вплинули заходи дерегуляції на інвестиційну привабливість (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну [16]

Table 1. Dynamics of foreign direct investment in Ukraine [16]

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США	
2010	6495	+1679
2011	7207	+712
2012	8401	+1194
2013	4499	-3902
2014	410	-4089
2015	2961	+2551
2016	3284	+323
2017	2202	-1082
2018	2355	+153
2019	3070	+715
2020	-872 – кризовий стан	-
2021	Прогноз відновлення \$3 млрд	-

Проте дерегуляція бізнесу й на далі залишається актуальною проблемою сучасного державного управління. Оскільки державне регулювання проявляється через постійне прийняття нових наказів та актів, то бізнес повинен швидко адаптуватися до змін. Проте багато умов сучасного стану економіки не враховуються в державній політиці регулювання бізнесу. Політика дерегуляції повинна відповідати таким принципам: розвитку конкуренції, або підтримання її належного рівня, сприяння створенню нових суб'єктів господарювання, постійного захисту відповідної якості товарів та послуг, а також прав споживачів, при цьому забезпечити раціональне співвідношення між обсягом прибутків суб'єктів господарювання та встановленням рівня податків. Першим значним кроком у політиці дерегуляції став план заходів щодо дерегуляції господарської діяльності до 2020 р., прийнятий у 2016 р. (рис. 4), який складався з трьох етапів.

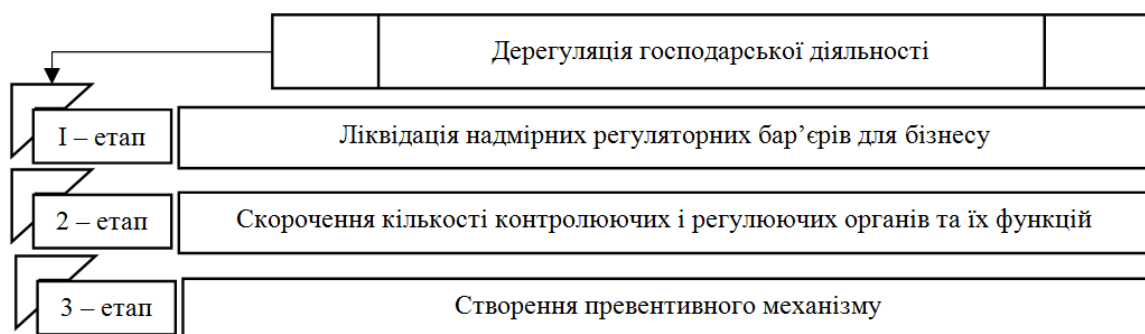


Рисунок 4. Структура плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності до 2020 р.[14]

Figure 4. Structure of measures plan concerning business activities deregulation until 2020 [14]

Другий етап розпочався в 2019 р. прийняттям розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату, плану дій щодо підвищення позиції України в рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» [15]. Він складається з 26 пунктів, спрямованих на покращення інвестиційного клімату, а також містить 128 напрямів дерегуляції підприємницької діяльності (табл. 2).

Таблиця 2. Заходи щодо дерегуляції підприємницької діяльності та покращення стану бізнес-середовища в Україні, прийняті в 2019 р.

Table 2. Measures concerning business activities deregulate and business environment improvement in Ukraine, adopted in 2019[15]

ПЛАН ЗАХОДІВ щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату		ПЛАН ДІЙ щодо підвищення позиції України в рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» («Doing Business»)	
Кількість	Заходи	Кількість	Заходи
1	2	3	4
13	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності в аграрній галузі	5	Реєстрація підприємств
4	Спрощення адміністративних процедур у сфері земельних відносин	2	Отримання дозволів на будівництво
28	Спрощення адміністративних процедур регулювання господарської діяльності	3	Підключення до системи електрозабезпечення

Закінчення таблиці 2

1	2	3	4
8	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у будівельній галузі	2	Реєстрація власності
5	Удосконалення процедури державного нагляду (контролю) за регулюванням господарської діяльності	3	Оподаткування
3	Розширення можливостей суб'єктів господарювання щодо участі в наданні публічних послуг	2	Отримання кредитів
8	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності в нафтогазовій галузі, надрокористуванні та електроенергетиці	1	Захист міноритарних інвесторів
6	Спрощення процедур митного, податкового регулювання господарської діяльності та подання звітності	3	Міжнародна торгівля
13	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у сферах інформаційних технологій і телекомунікацій	4	Забезпечення виконання контрактів
16	Спрощення умов провадження підприємницької діяльності у сфері транспорту та логістики	1	Врегулювання питання щодо неплатоспроможності

Виконання заходів покладено на державні органи – Міністерства, Антимонопольний комітет, НКРЗІ, Нацраду з питань телебачення і радіомовлення, Держстат, МКМС та ЦОВВ. Протягом року їхня значна частина була виконана (42 – станом на 29.01.2021 р.). Другий етап дерегуляційних змін проходить значно швидше у порівнянні з першим етапом, що свідчить про готовність уряду зробити кроки назустріч національному бізнесу.

Проте модель дерегуляційної реформи в Україні має поступову форму й зосереджена, в основному, на покращенні загального стану економіки, певні галузі, які найбільше потребують зменшення державного регулювання, потребують перегляду процесів державного регулювання їхньої діяльності.

Висновки. Деререгуляція бізнесу в Україні є актуальною проблемою сьогодення. Успішність підприємницької діяльності, найперше, залежить від «м'якості» державного регулювання, що включає зменшення адміністративного тиску, зниження податкового навантаження, усунення вступних бар'єрів, скорочення кількості норм правового регулювання та полегшення ведення бізнесу шляхом покращення бізнес-середовища та інвестиційного клімату. В Україні дерегуляційні заходи проводяться поетапно з їхньою повільною імплементацією. Результати проведеного дослідження показали, що заходи з дерегуляції бізнесу є ефективними, проте для швидкого економічного зростання вони повинні бути більш аналітично-обґрунтовані та враховувати специфіку національного бізнесу.

Conclusions. Business deregulation in Ukraine is an urgent problem today. The success of business depends, first of all, on the «softness» of government regulation, which includes the reduction of administrative pressure, decrease of tax burden, removal of entry barriers, reduction of the amount of legal regulations and business facilitation by improving business environment and investment climate. In Ukraine, deregulation measures are carried out in stages with their slow implementation. The results of the carried out investigation showed that

measures of business deregulation are effective, but for rapid economic growth, they must be more analytical and take into account the specifics of national business.

Список використаної літератури

1. Deregulation. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/d/deregulate.asp>.
2. Boyce P. Deregulation Definition. Pros, Cons, Examples. 2021. Boyce Wire. URL: <https://boycewire.com/deregulation-definition-and-examples/>.
3. EU Aviation: 25 years of reaching new heights. EC. URL: https://ec.europa.eu/transport/modes/air/25years-eu-aviation_en.
4. Trump Is Deregulating Banks: Here's What That Means for You. Feb. 12, 2019. Nasdaq. URL: <https://www.nasdaq.com/articles/trump-deregulating-banks-heres-what-means-you-2019-02-12>
5. Awdeh A. Impact of Financial Deregulation on Bank Productivity: Evidence from a Panel of Arab Banks. J. Asian Dev. Stud, Vol. 2. Issue 4. December 2013. P. 6–22.
6. Mittal A. The 2008 Food Price Crisis: Rethinking Food Security Policies. United Nations conference on trade and development. G-24 Discussion Paper Series. No. 56. June 2009. 40 p.
7. Dongho K. The Effects of Airline Deregulation: A Comparative Analysis. East Asian Journal of Business Management. 6–3 (2016). P. 5–10. URL: <https://www.koreascience.or.kr/article/JAKO201616759692479.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.13106/eajbm.2016.vol6.no3.5>
8. Легкість ведення бізнесу Regional Doing Business – 2017. FORBIZ. URL: http://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2017/05/Regional-Doing-Business_obshhyy-2.pdf
9. Ведення бізнесу. UEL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83.
10. Кир'язова Т. О. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. Економіка та управління національним господарством. Випуск 16. 2017. С. 145–149.
11. Doingbusiness-2017. Україна в рейтингу світового банку легкості ведення бізнесу. Економічний дискусійний клуб. UEL: <http://edclub.com.ua/analytika/doing-business-2017-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>.
12. Doing Business-2020. Завдяки чому Україна піднялася в рейтингу на 64 сходинку. Економічна правда. UEL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/24/652929/>.
13. Ведення бізнесу. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83.
14. Крайник О. Державне регулювання підприємницької діяльності в умовах активізації процесів регіонального економічного розвитку. Ефективність державного управління. 2017. Вип. 1 (50). Ч. 2. С. 182–188.
15. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату, плану дій щодо підвищення позиції України в рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» із змінами та доповненнями, від 4 грудня 2019 р. № 1413-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1413-2019-%D1%80#Text>.
16. Пурій Г. М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. Інфраструктура ринку. Випуск 44. 2020. С. 199–203.

References

1. Deregulation. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/d/deregulate.asp>.
2. Boyce P. Deregulation Definition. Pros, Cons, Examples. 2021. BoyceWire. URL: <https://boycewire.com/deregulation-definition-and-examples/>.
3. EU Aviation: 25 years of reaching new heights. EC. URL: https://ec.europa.eu/transport/modes/air/25years-eu-aviation_en.
4. Trump Is Deregulating Banks: Here's What That Means for You. Feb. 12, 2019. Nasdaq. URL: <https://www.nasdaq.com/articles/trump-deregulating-banks-heres-what-means-you-2019-02-12>.
5. Awdeh A. Impact of Financial Deregulation on Bank Productivity: Evidence from a Panel of Arab Banks. J. Asian Dev. Stud, Vol. 2. Issue 4. December 2013. P. 6–22.
6. Mittal A. The 2008 Food Price Crisis: Rethinking Food Security Policies. United Nations conference on trade and development. G-24 Discussion Paper Series. No. 56. June 2009. 40 p.
7. Dongho K. The Effects of Airline Deregulation: A Comparative Analysis. East Asian Journal of Business Management. 6–3 (2016). P. 5–10. URL: <https://www.koreascience.or.kr/article/JAKO201616759692479.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.13106/eajbm.2016.vol6.no3.5>
8. Lehkist' vedennya biznesu Regional Doing Business – 2017. FORBIZ. URL: http://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2017/05/Regional-Doing-Business_obshhyy-2.pdf.

9. Vedennya biznesu. Vikipediya. UEL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83.
10. Kyr"yazova T. O. Osoblyvosti rozvytku maloho pidpryyemnytstva v Ukrayini. Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky. Ekonomika ta upravlinnya natsional'nym hospodarstvom. Vypusk 16. 2017. P. 145–149.
11. Doing business-2017. Ukrayina v reytnhu svitovoho banku lehkosti vedennya biznesu. Ekonomichnyy dyskusiynyy klub. UEL: <http://edclub.com.ua/analytika/doing-business-2017-ukrayina-v-reytnhu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>.
12. Doing Business-2020. Zavdyaky chomu Ukrayina pidnyalasya v reytnhu na 64 skhodynku. Ekonomichna pravda. UEL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/24/652929/>.
13. Vedennya biznesu. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83.
14. Krainyk O. Derzhavne rehulyuvannya pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti v umovakh aktyvizatsiyi protsesiv rehional'noho ekonomichnoho rozvytku. Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya. 2017. Vyp. 1 (50). Ch. 2. P. 182–188.
15. Rozporyadzhennya KMU “Pro zatverdzhennya planu zakhodiv shchodo derehulyatsiyi hospodars'koyi diyal'nosti ta pokrashchennya biznes-klimatu, planu diy shchodo pidvyshchennya pozytsiyi Ukrayiny v reytnhu Svitovoho banku “Vedennya biznesu” iz zminamy ta dopovnennyamy, vid 4 hrudnya 2019 r. № 1413-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1413-2019-%D1%80#Text>.
16. Puriy H. M. Suchasnyy stan ta osnovni tendentsiyi zaluchennya pryamykh inozemnykh investytsiy v ekonomiku Ukrayiny. Infrastruktura rynku. Vypusk 44. 2020. P. 199–203.